

Laidiens: 05.09.2001., Nr. 125

Ministru kabineta noteikumi Nr. 374

Rīgā 2001.gada 14.augustā (prot. Nr.38, 27.§)

Likuma "Par pievienotās vērtības nodokli" normu piemērošanas kārtība

*Izdoti saskaņā ar likuma "Par pievienotās vērtības nodokli"
8.panta piekto daļu un 17.pantu*

1. Noteikumi nosaka likumā "Par pievienotās vērtības nodokli" (turpmāk – likums) ietverto normu piemērošanas kārtību.
2. Likumā lietotais termins "prece" attiecināms arī uz elektroenerģiju, gāzi, siltumu, apkuri, tvaiku un ūdeni.
3. Piemērojot likuma 1.panta piekto punktu, ja ar pievienotās vērtības nodokli apliekamā persona (turpmāk – apliekamā persona) savai saimnieciskajai darbībai iegādātās (to skaitā pašu ražotās) preces nodod saviem darbiniekiem bez atlīdzības, tas uzskatāms par pašpatēriņu. Piemēram, ja apliekamās personas saimnieciskā darbība ir trauku piegāde un šī persona uzdāvina traukus saviem darbiniekiem, tas uzskatāms par pašpatēriņu. Ja apliekamās personas saimnieciskā darbība ir pakalpojumu sniegšana (piemēram, apģērbu ķīmiskā tīrīšana) un šī persona bez atlīdzības iztīra apģērbu saviem darbiniekiem, tas uzskatāms par pašpatēriņu. Ja apliekamā persona, kuras saimnieciskā darbība ir apģērbu ķīmiskā tīrīšana, nopērk un uzdāvina saviem darbiniekiem traukus, tas nav uzskatāms par pašpatēriņu.
4. Likumā lietotais termins "priekšnodoklis" piemērojams arī pievienotās vērtības nodokļa (turpmāk – nodoklis) summai, kas:
 - 4.1. norādīta muitas deklarācijā par precēm, kuras importē apliekamā persona;
 - 4.2. norādīta nodokļa rēķinā, ko apliekamā persona ir izrakstījusi kā pakalpojuma saņēmēja saskaņā ar likuma 3.panta vienpadsmito daļu vai 4.panta desmito daļu;
 - 4.3. izmaksāta kā kompensācija zemnieku saimniecībai saskaņā ar likuma 13.1 panta pirmo daļu (pamatojoties uz zemnieku saimniecības izrakstīto rēķinu vai pārstrādes uzņēmuma izsniegto attaisnojuma dokumentu).
5. Likuma 1.panta 11.punktā lietotais termins "budžeta institūcijas" nav attiecināms uz Uzņēmumu reģistrā reģistrētiem uzņēmumiem (uzņēmējsabiedrībām).
6. Preču piegādes un pakalpojumu sniegšanas tirgus vērtību nosaka, secīgi izmantojot vai kombinējot šādas metodes:
 - 6.1. pēc uzņēmuma iekšējās cenas (cena, par kādu apliekamā persona pārdod pašu ražoto preci vai sniedz pakalpojumus citām personām tajā pašā taksācijas periodā (ieskaitot vidējās atlaides));

6.2. pēc ārējās tirgus cenas (cena, par kādu citas apliekamās personas vienādos apstākļos pārdod analoģu preci vai sniedz analoģus pakalpojumus);

6.3. izmantojot izmaksu pieskaitīšanas metodi (aprēķinot saražotās un piegādātās preces vai sniegtā pakalpojuma pašizmaksu un apliekamās personas vai līdzīgu personu vidējo peļņas normu);

6.4. izmantojot tālākpārdošanas cenu metodi (izmantojot preces iegādes cenu, kas palielināta par apliekamās personas vai līdzīgu personu vidējo peļņas normu);

6.5. izmantojot muitas vērtību;

6.6. izmantojot preces vai pakalpojuma vidējo statistisko vērtību valstī;

6.7. izmantojot ekspertu novērtējumu;

6.8. ja radušās domstarpības, – izmantojot Darījumu novērtējuma komisijas atzinumu Ministru kabineta noteiktajā kārtībā.

7. Ja darījums veikts saskaņā ar likumu "Par valsts un pašvaldību pasūtījumu", par tirgus vērtību uzskatāma pasūtījuma vērtība.

8. Ja preču piegādēm piemēro ieņēmumus samazinošās atlaides (to skaitā skonto, bonuss un rabats), preces tirgus vērtību nosaka, ievērojot atlaides apmēru.

9. Par maiņas darījumiem saskaņā ar likuma 1.panta 14.punktu uzskatāmi arī tādi preču vai pakalpojumu apmaiņas darījumi, ko apliekamās personas veic saskaņā ar savstarpēji noslēgtiem rakstiskiem līgumiem, kuros paredzēta daļēja samaksa naudā.

10. Likuma 1.panta 16.punkta "b", "c" un "d" apakšpunktā minētās ēkas vai būves uzskatāmas par nelietotu nekustamo īpašumu arī gadījumos, ja jaunuzcelto ēku vai būvi, vai tās daļu iznomā vai citādi izmanto līdz celtniecības darbu beigām vai ja ne ilgāk kā gadu pēc nodošanas ekspluatācijā to irē, nomā vai izmanto citām vajadzībām.

11. Likuma 1.panta 16.punkta "c" apakšpunktā minētos terminus "renovācija", "rekonstrukcija" un "restaurācija" lieto Vispārīgo būvnoteikumu izpratnē.

12. Likuma izpratnē par nekustamo īpašumu nav uzskatāms dzelzceļa ritošais sastāvs (arī vagoni, lokomotīves un cisternas).

13. Likuma 1.panta 19.punktā minētais termins "lauksaimniecības produkcijas pārstrādes uzņēmumi" nav attiecināms uz sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumiem (uzņēmējsabiedrībām) (to skaitā ēdnīcām, kafejnīcām, restorāniem), kā arī uz tirdzniecības uzņēmumiem (uzņēmējsabiedrībām), kas neveic lauksaimniecības produkcijas pārstrādi.

14. Piemērojot likuma 2.panta otro daļu, par apliekamiem darījumiem uzskatāmi arī darījumi, kurus veic pašnodarbinātās personas.

15. Piemērojot likuma 2.panta otro daļu, par apliekamu darījumu nav uzskatāma preču piegāde (tajā skaitā balvu piešķiršana) un pakalpojumu sniegšana potenciālajam pircējam bez atlīdzības, kas veikta reklāmas pasākumu (tajā skaitā degustāciju) ietvaros.

16. Par apliekamiem darījumiem nav uzskatāmi:

16.1. līgumsodi;

16.2. dotāciju un subsīdiu piešķiršana no valsts un pašvaldību budžeta.

17. Piemērojot likuma 2.panta ceturto daļu, valsts un pašvaldību dotācijas (subsīdijas), kas piešķirtas kā atlīdzība par apliekamiem darījumiem (izņemot mērķdotācijas sabiedriskā transporta dotēšanai un mērķsubsīdijas iekšzemes pārvadātājiem invalīdu un politiski represēto personu pārvadāšanai), iekļauj ar nodokli apliekamo darījumu vērtībā. Apliekamo darījumu vērtību nedrīkst samazināt par minēto valsts un pašvaldību dotāciju (subsīdiu) apmēru.

18. Ja likuma 2.panta trīspadsmitajā daļā minētā persona, sniedzot starpniecības pakalpojumus, piedalās tādu preču piegādē vai tādu pakalpojumu sniegšanā, kas nav apliekami ar nodokli saskaņā ar likuma 6.panta pirmo daļu, tad ar nodokli neapliek arī starpniecības pakalpojumu vērtību.

19. Likuma 2.panta piecpadsmitajā daļā minētā Ministru kabineta noteiktā kārtība piemērojama arī starpniecības pakalpojumiem, kurus lombardi sniedz ar nodokli neapliekamajām fiziskajām personām, pārdodot šo personu lombarda ķīlas.

20. Likuma 2.panta sešpadsmitā daļa piemērojama neatkarīgi no tā, vai ekspedīcijas pakalpojumu sniedzējs saņem no pasūtītāja pilnu samaksu vai tikai atlīdzību par ekspedīcijas pakalpojumu sniegšanu.

21. Likuma 2.panta divdesmitā daļa nav piemērojama preču garantijas remontam. Ievedot atpakaļ izremontētu preci vai neremontējamas preces vietā saņemtu citu analoģisku preci, nodoklis piemērojams saskaņā ar Muitas likumu.

22. Ja budžeta institūcija veic darījumus, kas nav minēti likuma 2.panta divdesmit otrajā daļā, tie ir apliekami ar nodokli likumā noteiktajā kārtībā.

23. Piemērojot likuma 3.panta pirmās daļas 5.punkta "a" apakšpunktu, ārvalstu fiziskās vai juridiskās personas pilnvarotā Latvijas Republikas persona, kura iekšzemē veic apliekamus darījumus savā vārdā, reģistrējas Valsts ieņēmumu dienestā kā apliekamā persona saskaņā ar likuma 3.panta trešo daļu.

24. Piemērojot likuma 3.panta pirmās daļas 5.punkta "b" apakšpunktu, ja pilnvarotā persona iekšzemē veic apliekamus darījumus ārvalstu fiziskās vai juridiskās personas vārdā, tā reģistrē ārvalstu fizisko vai juridisko personu Valsts ieņēmumu dienestā kā apliekamo personu saskaņā ar likuma 3.panta desmito daļu.

25. Likuma 3.panta trešajā daļā minētais termins "personu ar līgumu vai norunu saistītas grupas" attiecināms uz līgumsabiedrībām vai personu grupām, kas darbojas uz līgumsabiedrību darbības principu pamata. Tas nozīmē, ka personas ir noslēgušas līgumu, kas paredz veikt kopīgas saimnieciskās darbības, piemēram, kopīgi iznomāt telpas, tehnoloģiskās iekārtas, tehniku.

26. Likuma 3.panta trešajā daļā minētie 12 mēneši nav saistīti ar kalendāra gadu, bet attiecināmi uz jebkuru 12 mēnešu periodu.

27. Ja zemnieku saimniecība neizpilda likuma 3.panta ceturtajā daļā minētos nosacījumus, tā reģistrējas kā apliekamā persona likuma 3.panta trešajā daļā noteiktajā kārtībā.

28. Ja persona sākusi iekasēt nodokli pirms tās reģistrācijas ar pievienotās vērtības nodokli apliekamo personu reģistrā (turpmāk – apliekamo personu reģistrs), iekasētais nodoklis iemaksājams valsts budžetā pilnā apmērā, neveicot priekšnodokļa atskaitījumus.

29. Apliekamā persona, kura vēlas izstāties no apliekamo personu reģistra saskaņā ar likuma 3.panta astoto daļu, iesniedz Valsts ieņēmumu dienestā iesniegumu, kā arī sniedz informāciju par tiem pamatlīdzekļiem un preču

materiālajām vērtībām, par kurām samaksātais nodoklis ir atskaitīts kā priekšnodoklis. Par pamatlīdzekļu atlikušo vērtību, kas uzskaitīta uzņēmuma finansu grāmatvedībā, aprēķināms nodoklis un iemaksājams budžetā. Aprēķinot budžetā maksājamā nodokļa apmēru par preču materiālajām vērtībām, atsevišķi nodala tās preču materiālās vērtības, kuras persona iegādājusies laikā no reģistrācijas dienas apliekamo personu reģistrā līdz dienai, kad tā iesniegusi Valsts ieņēmumu dienestā iesniegumu par izstāšanos no apliekamo personu reģistra. Ja to nav iespējams izdarīt, budžetā iemaksājams nodoklis par visām atlikumā esošajām preču materiālajām vērtībām.

30. Likuma 4.panta otrā daļa nav attiecināma uz preču piegādēm, kas sākas un beidzas citā valstī, nešķērsojot Latvijas Republikas muitas teritoriju.

31. Piemērojot likuma 4.panta otrās daļas 2.punkta "b" apakšpunktu, preču piegādēm, kas sākas iekšzemē un beidzas Latvijas Republikas muitas teritorijā, kas nav iekšzeme, nodokļa 0 procentu likme piemērojama pēc preču īpašnieka maiņas.

32. Piemērojot likuma 4.panta trešo daļu, pakalpojumi, kuru sniegšanas vietu nosaka pēc pakalpojuma sniedzēja juridiskās adreses un kurus Valsts ieņēmumu dienestā reģistrētas apliekamās personas sniedz ārvalstīs vai Latvijas Republikas muitas teritorijā, kas likuma izpratnē nav iekšzeme, apliekami ar nodokļa 18 procentu likmi.

33. Piemērojot likuma 4.panta sesto daļu, ar regulārās satiksmes autobusiem ārvalstīs veikto starptautisko pasažieru pārvadājumu daļa apliekama ar nodokļa 0 procentu likmi, bet iekšzemē veikto pārvadājumu daļa – ar nodokļa 18 procentu likmi. Ar nodokli apliekamo pārvadājumu vērtību nosaka no kopējā maršruta garuma proporcionāli maršruta garumam iekšzemes teritorijā. Ja ir nodrošināta pārvadājuma vērtības faktiskā uzskaitē par iekšzemē un ārvalstīs sniegto transporta pakalpojumu vērtību, minētā proporcija nav jāaprēķina.

34. Šo noteikumu 33.punkts piemērojams arī starptautiskajiem dzelzceļa pasažieru pārvadājumiem.

35. Ja starptautiskos pasažieru pārvadājumus ar neregulārās satiksmes vai pasūtījuma autobusiem veic apliekamās personas, maksa par sniegto transporta pakalpojumu daļu iekšzemē (tas ir, par autobusu nogādāšanu klientam un citiem pakalpojumiem), kā arī pasažieru pārvadājumu vērtība maršruta daļā līdz valsts robežai un no robežas līdz atpakaļceļa galapunktam apliekama ar nodokļa 18 procentu likmi šādā kārtībā:

35.1. ja pārvadājumu vērtību nosaka atkarībā no nobrauktā attāluma, ar nodokļa 18 procentu likmi apliekamo pārvadājumu vērtību nosaka proporcionāli iekšzemē nobrauktajam attālumam no kopējā maršruta garuma;

35.2. ja pārvadājumu vērtību nosaka atkarībā no ceļā pavadītā laika, ar nodokļa 18 procentu likmi apliekamo pakalpojuma vērtību nosaka proporcionāli iekšzemē ceļā pavadītajam laikam no kopējā ceļā pavadītā laika, pieņemot, ka vidējais kustības ātrums Latvijas Republikas teritorijā ir 50 kilometru stundā.

36. Likuma normas nav piemērojamas Uzņēmumu reģistrā neregistrētu un ar nodokli neapliekamu personu sniegtajiem tranzīta pasažieru pārvadājumiem, kuri tiek veikti, šķērsojot Latvijas Republikas muitas teritoriju bez pieturvietām pasažieru iekāpšanai un izkāpšanai.

37. Transporta pakalpojumiem – starptautiskajiem auto un dzelzceļa kravu pārvadājumiem, kā arī kravas ekspedīcijas pakalpojumiem, kas tieši saistīti ar preču importa piegādēm –, šķērsojot Latvijas Republikas valsts robežu un noformējot starptautisko kravu pārvadājumu pavadzīmi (tajā skaitā CMR, starptautisko dzelzceļa transporta pavadzīmi), kurā norādītā kravas saņemšanas vieta ir Latvijas Republikā, nodokļa 0 procentu likmi piemēro visai pakalpojumu vērtībai līdz starptautiskajā transporta pavadzīmē norādītajam galapunktam (saņēmējam).

38. Preču importa piegādēs transporta pakalpojumu vērtību saskaņā ar Muitas likumu iekļauj preču muitas vērtībā. Par transporta pakalpojumu vērtības iekļaušanu preču muitas vērtībā ir atbildīgs muitas deklarācijā norādītais preču importētājs.
39. Nodokļa 18 procentu likmi piemēro transporta pakalpojumam – kravu pārvadājumam, kas nav saistīts ar Latvijas Republikas robežas šķērsošanu, tajā skaitā kravu pārvadājumam, kas:
- 39.1. sākas un beidzas iekšzemē;
- 39.2. sākas iekšzemē un beidzas Latvijas Republikas muitas teritorijā, kas likuma izpratnē nav iekšzeme;
- 39.3. sākas Latvijas Republikas muitas teritorijā, kas likuma izpratnē nav iekšzeme, un beidzas iekšzemē;
- 39.4. notiek starp divām Latvijas Republikas muitas teritorijām, kas likuma izpratnē nav iekšzeme (brīvās zonas, muitas noliktavas).
40. Ja auto vai dzelzceļa kravu pārvadājumiem tiek noformētas vairākas transporta pavadzīmes, nodoklis par katru pārvadājuma daļu piemērojams kā par atsevišķu pakalpojumu saskaņā ar šiem noteikumiem.
41. Likuma 4.panta septītās daļas 3.punkts piemērojams arī šķīrējtiesu darbībai.
42. Likuma 4.panta septītās daļas 4.punktā lietotais termins "datu apstrāde" attiecināms arī uz datoru programmatūras izstrādāšanu (tajā skaitā uz datu bāzes veidošanu, uzturēšanu un atjaunošanu).
43. Piemērojot likuma 4.panta septītās daļas 7.punktu, nodokli nosaka:
- 43.1. iznomājot nekustamo īpašumu, – saskaņā ar likuma 4.panta piekto daļu;
- 43.2. iznomājot transportlīdzekļus, – saskaņā ar likuma 4.panta trešo daļu.
44. Piemērojot likuma 4.panta septītās daļas 8.punktu, par telekomunikāciju pakalpojumiem uzskata tādus pakalpojumus, kas nodrošina pilnīgu vai daļēju visu veidu signālu (to skaitā skaņu, attēlu, rakstītu tekstu) pārraidi, kā arī tiesību nodošanu vai piešķiršanu šādu pakalpojumu sniegšanai.
45. Ja likuma 4.panta septītās daļas 8.punktā minētie pakalpojumi tiek sniegti Latvijas Republikā reģistrētai fiziskai vai juridiskai personai, tie apliekami ar nodokļa 18 procentu likmi. Ja telekomunikāciju pakalpojumi tiek sniegti Latvijas Republikā neregistrētai fiziskai vai juridiskai personai, tie apliekami ar nodokļa 0 procentu likmi. Savstarpējiem norēķiniem ar ārvalstu sakaru operatoriem attiecīgās likuma normas nav piemērojamas.
46. Likuma 4.panta septītajā daļā minētie pakalpojumi, kurus iekšzemē reģistrētās apliekamās personas sniedz personām, kuru juridiskā adrese vai pastāvīgā dzīvesvieta ir Latvijas Republikas muitas teritorijā, kas likuma izpratnē nav iekšzeme, apliekami ar nodokļa 18 procentu likmi.
47. Piemērojot likuma 4.panta astoto daļu, ārvalstu preču ražotāju oficiālie pārstāvji Latvijas Republikā, kuri sniedz šo preču garantijas remonta pakalpojumus, izrakstot garantijas devējam nodokļa rēķinu par sniegtajiem garantijas pakalpojumiem, piemēro nodokļa 0 procentu likmi.
48. Likuma 6.panta pirmās daļas 3.punkts nav piemērojams apsardzes un citu darbinieku ēdināšanas pakalpojumiem labošanas darbu iestādēs un ieslodzījuma vietās.
49. Likuma 6.panta pirmās daļas 4.punkts piemērojams arī maksai par interešu izglītību vispārizglītojošās skolās, arodskolās, vidējās speciālās skolās vai augstskolās valsts, pašvaldību vai valsts akreditēto privāto mācību iestāžu skolēniem, audzēkņiem vai studentiem.